

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно
Советэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 193 (6913)

АВГУСТЫН
15
ВОСКРЕСЕНЬЕ
1954 он

Сэв 20 мүнэгэ.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

ССР СОЮЗАЙ МИНИСТРҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ БА
СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАР-
ТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ. Хартаабха,
овошь ба фруктнуудта сезонно рознично сэнгүүдье тог-
тоохо, ургамалай тоһон ба овошной консервнүүдэй гү-
рэнэй рознично сэнгүүдье химдаруулха тухай (1-дэхи
нюур).

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ВЫСТАВКЭ ДЭЭРЭ: М. Куш-
нер. — Түрүүшын уулзалганууд (2-дохи нюур).
ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ДОСКА (2-дохи нюур).

Жамсо Тумунов. — Бурят-Монгол литература тухай
хэдэн ханамжанууд (2—3-дахи нюуруудта).

А. Овчинников. — Абаһан уялгаа дүүргэхэб. (2-
дохи нюур).

НИЙТИНГЭЭ МАЛДА ТЭЖЭЭЛЭЙ БАТА БЭХИ
БАЗА БАЙГУУЛАЙ! В. Братеньков. — Юрын үдэрэй
ажал. П. Демин. — Тэжээл бэлдэхэ түсөөб дүүргэхэнь
ойртоо (3-дахи нюур).

САТИРЫН БУЛАН: Бал-Доржи Бадараев. — Но-
хорто худаг бү үзүүлэ, ногтууда зонние бү ударидуула
(3-дахи нюур).

Советскэ Союзда ябаад ошоһон Ослын муниципали-
тетэй делегациин гэшүүдэй мэдүүлгэ (4-дэхи нюур).
Американска фермернүүд яахадаа үгырэнб (4-дэхи
нюур).

Үбһэ хурялгын үедэ культурна хүдэлмэрише улам найжаруулая

Манай республикын бүхэ газар
нотагуудаар үбһэ хурялгын хүдэл-
мэри түлэг дундаа ябуулагдажа
байна, Малдаа хүсэд хүрэхэ хэм-
жээтэйгээр шэмэтэй һайн тэжээл
бэлдэхэ тухай Коммунистическэ
парти ба Советскэ правительствын
таһан шуһала зорилгы дүүргэхын
тула колхознигууд, машинно-трак-
торна станцинуудай ба совхозуудай
хүдэлмэрилгшэд хүсэ шадлаа
гамнаггүйгөөр оролдоно.

Энэ хүндэт хэрэгтэн али бүхэ
түбаламжа үзүүлэхэ гэшээ хүдөөгэй
культурна эмхи зургаануудай хүд-
элмэрилгшэдэй — клубуудые, ун-
шалгын байшангуудые даагшана-
рай, библиотекарьнуудэй, кино-
механикуудай нангин уялга мүн.
Эгэл тимэһэ тэдэнэр үбһэ
хурялгын хүдэлмэридэ хабаа-
далсажа ябаһан хүн зоной культу-
ри эрилтэнүүдые дүүрэнэр хангаха,
тэдэнэй дунда ябуулагдадаг куль-
турно-гэгээрэлэй хүдэлмэрини элдэб
формуунуудые зүбөөр хэрэглэжэ ша-
даха зэргэтэй.

Энэ шуһала кампаниин үедэ кол-
хознигуудай, механизаторнуудай
дунда хэдэхэ культурно-гэгээрэлэй
хүдэлмэри тухай тодорхой хэмжээ-
ябуулгануудые республикын Куль-
турн министрство үшөө июль на-
рын эхээр баталан абаһан байха юм.
Колхозууд болон МТС-үүдтэ элдэб
политическэ темэнүүдээр лекци-
нуудые уншуулха, хаа хаанагүй
агитбригадануудые, нүүдэл кино эх-
идхэхэ, библиотекэ-автомобиль,
концертнэ бригадануудые хүдөөдэ
гаргаха гэхэ мэтын тон һайшаалтай
үйлжүүд тус хэмжээ-ябуулганууд
дотор хараалагдаһан байна.

Мүнөө тэрэнһэ хойшо нара үлүү-
тэй сэг үнгэрөө. Гэбшье, Культурын
министерствын хараалһан хүдэлмэри-
нүүдэй олохонин хэрэг дээрэ бөө-
дүлдэгдэгүй гэхэ гү, али ёһо тэд-
гээр дүүргэгдэһэн байха юм. Үбһэ
хурялга дээрэ хүдэлмэрилгшэдэй
дунда культурна хүдэлмэрини яма-
раар ябуулагдажа байһан тухай тус
министерствын зарим хүдэлмэрилгшэд
юушые мэдэнгүй. Жэшээхэдэ,
Культурын министрствын ахалаг-
ша инспектор нүхэр Баженов
ингэжэ мэдүүлнэ: «Бидэнэр ай-
магуудай культурын таһагууднаа
мэдээнүүдые эрижэ бэшээд байна-
би. Тэдэ мэдээнүүд һаяар эрэхэ бо-
лоо ёһотой. Мүнөө энээн тухай юу-
шые хэлэхэ аргамгүй».

Манай редакцида хүдөө бэшгшэдэй
мэдээнһэнэй ёһоор Бичурин,
Торин, Заиграйн, Закаменай, Ивол-
гын аймагуудай колхозууд болон
МТС-үүдээр культурна хүдэлмэри
илангаа хангалтагүйгөөр ябуула-
гана. «Улаан Бургалтай» (Тори)
колхозой 3-дахи ба 4-дэхи бригадын
клуб хэды үнийэй хүдэлмэрилхээ
болшоо. Клубые даагша нүхэр Д.
Бадмаев энээн тухай ямаршые анх-
рал табинагүй. Наяхан энэ колхоз
залуушуудга гэжэ шатар, билиард
гэхэ мэтын наадануудые абаһан юм.
Тээд мүнөө болотор тэдэниинше за-
луушуулай нодондэ харагдаагүй».

Английска лейбористска партиин делегациин Москвада байлга

К. Р. Эттли түрүүтэй англиска
лейбористска партиин делегаци Хи-
тадай Ардадай Республика орохо
замда Москвада байха үедөө сто-
лицын Ленинскэ хадануудтай
МГУ-дэ эржэ университетэй хүд-
элмэрилгшэдтэй хөөрөлдөө, Кре-
млин гоё һайхан юумэнүүдтэй та-
нилсаа. Делегаци августын 12-то
В. И. Ленинэй, И. В. Сталиной
мавзолейдэ ороо. Английска айт-
шад Московско вокзалуудай хү-

гэжэ манай хүдөө бэшгшэ То-
рин аймагһаа мэдэсэнэ.

Иймэ баримтануудай олоор ушар-
даг байһан дээрһэнэ аймагуудай
партиина, советскэ, комсомольско
болон профсоюзна организацинууд
ажалшадай дунда культурна хүдэл-
мэрини хэр ээргэ ябуулагдажа бай-
һан тухай сэг үргэлжэ һонирхохо,
тэндэ бий байгаа дутуу дундануудые
усадаха талаар бодото хэмжээнүү-
дые дары абаха уялгатай. Энэ эрил-
тые партиин зарим айкомууд болон
аймгүйсэдкомууд дүүргэнгүй, тэр-
рэнһэ байтагай культурно-гэгээр-
лэй хүдэлмэрилгшэдые ондоо
ажалда табина, тимэһэнэ даажэ
байһан эмхи зургаануудын удаан
саг соо хаалтатой байха баатай
болно. Культурна эмхи зургаа-
нуудай хүдэлмэрилгшэдые өөһө-
дын уялгата ажалһаа абажа, ондоо
тэвшэнэ удаанаар элбэгдэг ябадал
али шынэн муу үрэ дүндэ хүргэнэб
гэхэдэ, культурна эмхи зургаанууд
удаанаар хаагдана, тимэһэнэ куль-
турна бүхэ хүдэлмэри унтарна.
Иймэ ябадалай тэсшэгүй байһынь
хэлээдыше яахаб.

Үбһэ хурялга дээрэ ажаллажа
байһан хүн зондо шэнэ кинофильм-
нүүд, номууд, газетэ болон журнал-
нуудые саг сатһан хүрэхэ гэшээ
хойшолуулагдашагүй шуһала зорил-
го мүн. Гэхэтэй хамта, хүдөө нота-
гуудаар кино харуулгада урданай-
хидаал адли ехэ дутагдалнууд бий
байһаар. Тэдэнэй нэгэнини юуб тэ-
хэдэ, заримдаа колхоздо гү, али
МТС-тэ абаашагдаһан кинокартина-
нууд бүдэхи бүрүүдээр, таһалдал-
нуудтайгаар харуулагдана. Мүн хүд-
өө ажахын наукин ба түрүү днэй
дүршэлэй ажлалтанууд тухай шэнэ
кинофильмүүд, журналнууд үшөөл
дутамагаар абаашагдана. Тэршээ-
лэн хүдөөгэй библиотекэнүүдтэ эль-
тэжээр зориулагдһан номууд
«орбохо саарһан олоногүй» гшэн
шалтагаар удаан саг соо горлодо
хэбтэжэ байһаар. Хойрог ношбо
ажал харуулан эдэ баримтануудые
саашадаа яашые тэсшэгүй.

Нотагуудай партиина, советскэ
органууд, республикын Культурын
министерство үбһэ хурялгын энэ
халуун үедэ культурно-гэгээрэлэй
хүдэлмэрише хаа хаанагүй һонир-
холтой, үргэн далайсатай болгохын
түлөө зохихо хэмжээнүүдые абаха
зэргэтэй. Энэ талаар бий байгаа ду-
тагдалнуудые «юрын жэжэ хэрэг»
гэшээ гэжэ тоолодо, анхаралаа та-
бингүй байбал ехэхэн алдуу боло-
хо байна.

Хүдөөдэ үнгэргэгдэлг хөөрөлдөө-
нүүд, лекцинууд, элидхэнүүдэй те-
матикые үргэлхэхэ, тэдэниин нота-
гай баримтануудтай нигтаар холбо-
хо гэшээ мүн лэ шуһала удхаша-
нартай хэрэг мүн. Ажалшадые дүлэт
халуун үгөөрөө, һонирхолтой кон-
цертнүүд, кинокартинануудаар улам
ехэ амжалтануудта зоригжуулха
гэшээ манай республикын бүхэ
культурна фронтын хүдэлмэрилгшэдэй
арюун уялга болоно.

К. Р. Эттли түрүүтэй английска
лейбористска партиин делегаци ав-
густын 12-то Москваһаа Хитад
мордобо.
(ТАСС).

ССР Союзай Министрнүүдэй Советтэ ба Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитеттэ

Хартаабха, овошь ба фруктнуудта сезонно рознично сэнгүүдые тогтоохо, ургамалай тоһон ба овошной консервнүүдэй гүрэнэй рознично сэнгүүдые химдаруулха тухай

СССР-эй Министрнүүдэй Совет ба КПСС-эй
Центральна Комитет болбол оройн хартаабха, овошь
болон фруктнуудые сезонно тааруулангүйгөөр,
хадагалалгын гаргашые хараадаа абаһангүйгөөр бүхэ-
ли жэлэй турша соо худалдахаар тогтоогдоһон
мүнөөнэй рознично сэнгүүд хадаа үбэл-хабарай са-
та энэ продуктые хадагалһанай түлөө, бүхэли жэлэй
турша соо тэрэниин нэгэ жэгдээр худалдадаг байхын
түлөө колхозуудые, совхозуудые болон худалдаа
наймаанай организацинуудые хүсэдөөр урмашуула-
даггүй гэжэ тэмдэглэнэ. Энэ ушар колхозно рыно-
гүүдэй сэнгүүдтэ гүрэнэй худалдаа наймаанай зүг-
һөө экономическа нүлөө үзүүлэхэ ябадые нула-
руулгада хүргэлгэ, мүн тэршээлэн хартаабха, овошь
болон фруктнуудые үбэлэй сагта хадагалха аргатай
байһан хэрэглэгшэдые энэ продукци хадагалха та-
лаар урмашуулагдаггүй байгаа.

Үбэлэй-хабарай сагта хартаабха, овошь болон
фрукт хадагалһанай түлөө, тэдэниин бүхэли
жэлэй турша соо нэгэ жэгдээр худалдажа байхын
түлөө, колхозуудые, совхозуудые болон худалдаа
наймаанай организацинуудые урмашуулха, мүн тэр-
рээшэлэн үбэлэй сагта хартаабха, овошь ба фрукт
хадагалха аргатай байһан хэрэглэгшэдые энэ про-
дукци хадагалха талаар урмашуулха зорилгоор ССР
Союзай Министрнүүдэй Совет ба КПСС-эй Цент-
ральна Комитет ингэжэ тогтообо:

1. 1954 оной ургасанаа абаһан хартаабхын, ово-
шнин ба фруктын сезонно рознично сэнгүүдые хоёр-
дохи пояста нимээр тогтоохо:

(1-дэхи сортын килограммай түлөө
түхэрнүүд ба мүнэгэ).

Оройн хартаабха	0.45	0.60	0.80
Оройн шэлэгдэмэл хартааб- ха (3 килограммаар пакет соо хэгдэһэн) пакедэй түлөө	2.00	2.40	3.00
Оройн хартаабха	0.45	0.60	0.80
Оройн шэлэгдэмэл хартааб- ха (3 килограммаар пакет соо хэгдэһэн) пакедэй түлөө	2.00	2.40	3.00
Гонгино	1.75	2.00	2.30
Оройн шэнэ капу	0.70	1.00	1.40
Оройн морковь	0.65	0.95	1.20
Оройн свёкло	0.45	0.70	0.90

Оройн хартаабха	0.45	0.60	0.80
Оройн шэлэгдэмэл хартааб- ха (3 килограммаар пакет соо хэгдэһэн) пакедэй түлөө	2.00	2.40	3.00
Оройн хартаабха	0.45	0.60	0.80
Оройн шэлэгдэмэл хартааб- ха (3 килограммаар пакет соо хэгдэһэн) пакедэй түлөө	2.00	2.40	3.00
Гонгино	1.75	2.00	2.30
Оройн шэнэ капу	0.70	1.00	1.40
Оройн морковь	0.65	0.95	1.20
Оройн свёкло	0.45	0.70	0.90

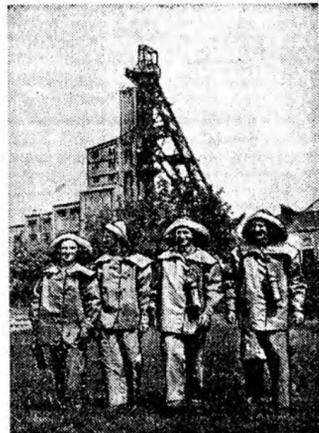
Оройн хартаабха	0.45	0.60	0.80
Оройн шэлэгдэмэл хартааб- ха (3 килограммаар пакет соо хэгдэһэн) пакедэй түлөө	2.00	2.40	3.00
Оройн хартаабха	0.45	0.60	0.80
Оройн шэлэгдэмэл хартааб- ха (3 килограммаар пакет соо хэгдэһэн) пакедэй түлөө	2.00	2.40	3.00
Гонгино	1.75	2.00	2.30
Оройн шэнэ капу	0.70	1.00	1.40
Оройн морковь	0.65	0.95	1.20
Оройн свёкло	0.45	0.70	0.90

Түрүүшын үдэрнүүд юу харуулааб?

ИВОЛГА, (Телефоноор абтаба).
Иволгын МТС-эй комбайнер нүхэр
Хлебодаров «III пятилетка» колхозой
поли дээрэ августын 10-да намарай
хара тарья хуряжа эхилээ. Гек-
тар бүриһөө дунда зэргээр 10 цент-
нер тарьян абтана. Гэбшье, кол-
хозой правлени (түрүүлгшэнь нү-
хэр Загузин) шэнэ ургасын тарья
абалгада тон муугаар бэлдэхэһэн
байба. Тимэһэнэ мүнөө комбайне-
рай хуряһан тарьян саг соогоо
шэрэгдэнгүй, комбайнер ехэнх
тарьягаа поли дээрэн адхаха баа-
тай болоно. Тарьянай тоогуудай
үшөө заһагдаагүй байһан дээрһэнэ

шэн үгы, тимэһэнэ тарьян шэгнэг-
дэнгүй адхагдана.
Колхозой правлени хоёр дахин
заседани хэжэ, комбайнова агрега-
дые хүнүүдээр бүридүүлхэ асуудал
зүбшэн хэлсэжэ, гоё шиндхэбэри-
нүүдые абаһан ба списоүүдые та-
бинан байгаа. Гэбшье, эдэ шинд-
хэбэринүүдэнь мүнөө хүрэтэрөө
дүүргэгдэггүй, комбайнда хүнүүд
табиндаагүй зандаа.
Тарья хурялгын түрүүшын үдэр-
һөө тус колхоздо нимэ юумын бо-
лохо байхада Иволгын МТС-эй
дирекци зохихо хэмжээ абаһагүй.
Ф. Фомин.

шэн үгы, тимэһэнэ тарьян шэгнэг-
дэнгүй адхагдана.
Колхозой правлени хоёр дахин
заседани хэжэ, комбайнова агрега-
дые хүнүүдээр бүридүүлхэ асуудал
зүбшэн хэлсэжэ, гоё шиндхэбэри-
нүүдые абаһан ба списоүүдые та-
бинан байгаа. Гэбшье, эдэ шинд-
хэбэринүүдэнь мүнөө хүрэтэрөө
дүүргэгдэггүй, комбайнда хүнүүд
табиндаагүй зандаа.
Тарья хурялгын түрүүшын үдэр-
һөө тус колхоздо нимэ юумын бо-
лохо байхада Иволгын МТС-эй
дирекци зохихо хэмжээ абаһагүй.
Ф. Фомин.

Сталинска область. Горловодохи
«Никитовка» гэжэ №4—5 шахтада
хүндэтэ болохтой. Өөрөө зайбонгоор,
Николай, Владимир хубуудынь кре-
пельщикүүдээр, Виктор хубуудынь
горно мастераар худалмэрилгэ юм.
Ажалай түрүү методүүдые хэрэглэ-
һан ашаар тэдэнэр үйлдэбэрингөө
даагабаринуудые горьтойгоор үлдгэн
дүүргэдэг байна.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. И. Торбын була
(зүүн гарһаа) Владимир, Николай,
Александр Иванович ба Виктор шахта-
да орохоё ябана.
ТАСС-эй фотохронико.

Хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадагшадай амжалтанууд

НИКОПОЛЬ. (Днепропетровско
область). Горькийн нэрэмжэтэ кол-
хоз овошнин үндэр ургаса абада-
гаара суурхадаг юм. Овошнин
ба бахчева культурануудай ур-
гасые найжарууланһангаа түлөө
тус колхоз 1954-оной хүдөө ажахын
Бүхэсоюзна выставкадэ хабаадалса-
ха хүндэтэ эрхэ олоо.

Мүнөө жэлдэ Горькийн нэрэмжэтэ
колхозой гэшүүд 170 гектар уһалаг-
дадаг газарай гектар бүриһөө дунда
зэргээр 250 центнер овошь ургуулаа,
энын урда жэлэйхидэ орходоо ни-
лээд эхэ юм.

Эндэхи колхознигууд овошь ур-
гуулгын түрүү методүүдые үргэнөөр
хэрэглэдэг болохтой. Рассаднуудын
квадратно-гнездовой аргаар горь-
шоогхоннууд соо нуулагдаһан бай-
на. Энэ хадаа огородые буртаг
үбһэнһөөнэ сээрлэлгые хүсэдөөр
механизацилха арга олоо. Огородоо
уһа сасадаг түхээрлгээр ходоодоо
уһалжа байдаг. Үндэр ургаса үгэд-
дэг шэнэ сортын — «Донецко-штам-
бовый» гэжэ помидор энэ жэлдэ эхил-
лээд ургуулдаг болоо. Нүхэр С. Си-
ленко гэгшын огородой бригадын
газарт таригдһан оройн капуста-
тын гектар бүриһөө 400 центнер ур-
гаса лаб абтахаар хүлээгдэнэ.

Горькийн нэрэмжэтэ колхоз гүрэн-
дэ овошь тушааха түсөөб үши дүүр-
гээ. Овошь худалдажа хоёр миллион
түхэрнэй олоо доход оруулан бай-
на. Энэ хадаа үнгэрһэн жэлэйхидэ
орходоо гурба дахин эхэ юм.

ТУЛА. Хүдөө ажахын Бүхэсоюзна
выставка дээрэ табан областин нэгэ
павильон бий юм. Эдэнэй тоодо Мос-
ковско, Тульска, Рязанска, Калуж-
ска, Брянска областинууд ороно.
Тульска областин эгээл түрүү ажа-
хынуудай нэгэниин болгошо — Но-
вомеденскэ совхозой амжалтанууд
павильон соо харуулагдана. Энэ сов-
хоз ашаг хэтэй малажаалаараа суур-
хана. Дайнай урдах эгээл ехэ тоо-
нуудтай жэшээл эндэ үнөөн
бүриһөө һу һаалта 1600 килограм-
маар эхэ болоо. Үнсэдын бүхэли
жэлдэ үнгэ бүриин элбэг тэжээлээр
хангагдана. Үбэлдөө үнсэдын вита-
минна үбһэ, концентрированнэ тэ-
жээл, силос ба бусад шэмэтэ тэжээл-
нүүдые эхээр эдидэг.

Үнгэрһэн жэлэй октябры һараһаа
мүнөө болотор, 10 һарын хугасаа соо
энэ колхозой хаалишад үнөөн бүри-
һөө 4019 килограмм һу һааба. Вы-
ставкадэ хабаадагша хаалишан Татьяна
Степанюк ба тэрэнтэй суг ажал-
лагша Ксения Замолотова гэгшэд
далтагдһан 25 үнсэн бүриһөө 4.735
килограмм һу һаажа эхэхэн амжал-
та туйлаа. Совхозой малшад гүрэн-
дэ продукци тушааха түсэбье үлүү-
лэн дүүргэхэе олодоно.

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ВЫСТАВКЭ ДЭЭРЭ

Түрүүшын уулзалганууд

Хүдөө ажыхын выставкэд орохо газарта найдэрэй тугууд хүртэйгөөр намилзана. Арадай эльгэмэлнүүд, хилын саанахи айлшад эржэл эржэл байна. Тоо томшогуу олон хүнүүд выставкэд эрэнэд. Тэдэнэр гоё найханаар шэмэглэгдэн выставкын проспектууд, аллейнүүд болон талмайнуудаар ошоно. Выставкын нэгдэлнээ хойшо оройдоол арбан үдэр үнгэрбэше миллион шахуу хүн эндэ эрээ. Арадай энэ бодото универсидэтэ оролдосотой ба саг үргэлжин нуралсалай үдэрнүүд эхилбэ.

Экскурсантуудыг — наранда шаргадгайн шюураарнь, хубсаанаарнь, яажа бээ абажа ябаанаарнь — абаанар танижа болохо юм. Тэдэнэр эхэнхидэ бүлэг бүлэгээрэ ябана. Өөртөө хэрэгтэй болохо бүхы юумэнүүдые бүлтхөн хадужа абаха гэжэ хүсэдэг хайхарамжатай эзэд мэтээр тэдэнэр стэндүүдые, экспонатай усагууд, малай фермэнүүд болон теплицэнүүдые харана.

Экскурсант выставкэд дээрэ богинохон болзор соо — 5 үдэр байха юм. Тиммэнэ экскурсант бүхэн өөр өөрынгөө мэрэгжэлдэ сэхэ хабаатай дүй дүршл шудалха хэрэгтэй гол нйхаралаа хандуула. Гансал блокноттоо бшээд хүнүүд хэрэгтэй дүргэнэ баш, хэрин тэдэнэр саг үргэлжэ бшээг бэшлэхэ, али нэгэн үрнээ эльгэлэхэ, түрүүшынгээ танилсалаа батадхаха ба ажал дээрэ сэхэ уулзаха тухай хөөрөлдөнэ.

Можайска районий Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой бригадир М. И. Артемовой, Московско областини Ленинск районий Владимир Ильичын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ, Социалистическэ Ажалай Герой И. А. Буяновай хоёр лекци-хөөрөлдөө хүдөө ажыхын культурын байшанда хэрэгжэ дүүрээ. Тэдэ хоёр — колхозой түрүүлэгшэ ба бригадир — академик Н. В. Цициной, мүн тэрэнэй сотруднигуудай байгуулган шэниснэ-хяагай гибридые (хольские) оролдосотойгоор нэбтэрүүлдэг юм. Жэшэнь, бригадир Артемовой усагтоо дээрэ 34 гектар газарай талмайнаа үнмэрэгшэ жэлдэ гектар бүринөө 50,8 центнер намарай № 1 шэниснэ-хяагай гибрид абтаа. Владимир Ильичын нэрэмжэтэ колхоздо 599,186 юмернуудай шэниснэ-хяагай гибридий найн ургаса абтаа. Бороотой шанга халхитай болобоше хүнэй зэргын үндэр энэ тарьян хэбтээгүй, гээлтэ хорлоготойгөөр хураагдахан байна. Шэниснэ-хяагай гибрид ганда ехэ тэсэбритэй байханаа гадна гринбэ үбшнөөр үбшнэлэггүй юм.

Ленинградска областини Лесогорско районий Кировай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэтэй сугтаа бидэнэр лекцини лүүлээр выставкын аллейдэ гарабали. Тэрэ найдамтайгаар ингэжэ хэлэ: «Москвагайхидтай хөөрөлдөө. Шэниснэ-хяагай гибридий нэгэ хэдэн килограмм үрнээ почтоор эльгээжэ гэжэ тэдэнэр найдуулаа. Цициной бин болгоно шэниснэ ленинградска газар дээршэе найнаар ургаха бээ гэжэ хананаб.

Южно-Кавказстанска областини Георгиевска районий «Победа» кол-

хозой түрүүлэгшэ, социалистическэ Ажалай Герой И. С. Волошук, Ростовско областини Сальска районий Сталиной нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ А. П. Чеховскини лекцидэ зориута эрээ. Алишье талаараа хүтжэнги, олон халбаритай энэ ажыхын амжалта тухай хөөрөөе нүхэр Волошук анхаралтайгаар шагнаа. Колхозой бүхы ажалье дам хоорондон холбоотойгоор механизациялга, ажалай эмхидхэл ба ажалта үдэрэй түлөөнэ И. С. Волошукые илангаяа ехээр хонирхуулаа. Тэрэнэй блокнотдон ингэжэ бэшээтэй: «Колхозуудта нара бүри нартаар болон мүнөөр аван үгээжэ арга боломжын бин байхан тухай асуудалые гэртээ ерэн сасуугаа правленидэ зүбшэн хэлсэхэ»; «Сталиной нэрэмжэтэ колхозноо тарьяе комплексноор сээрлэхэ схемэ абаха».

Выставкэ дээрэ арадай үүсхэн зохёохы ажал тухай олон стэндүүд табгатай. Жэшэнь, Курганска областини Шадринска районий «Заветы Ленина» колхозой дэргэдэх туршалгын станцида зориулагдана тусхай стэнд «Урал» гэжэ павильондо табигданхай. Тэрэ станицие эрдэмтэ-колхозчик, колхозой полевод — Сталинска шангай лауреат Терентий Семенович Мальцев хүтэлбэрлэнэ. Тэрэ хадаа хүдөө ажыхын культурануудай ургасые найхаруулха хэрэгтэ зориулагдана агрономическа түрүү зэргын шэнэ аргануудые зохёож, хэрэг дээрнэ бөөлүүлэ. Лүүшын табанжэлэй турша соо 2350 гектар газарай талмай дээрнэ 18 гектар бүринөө дунда эзгэрээ 18 центнер хуряжа абаа. Иймэ ургаса сагай уларилай тон муу байхада абтахан байна.

Т. С. Мальцевай дүй дүршл олон тоото хуушархан баримтануудые буруушаана, шэнэ проблемэнүүдые байгуулаа, агротехническэ хуушан аргануудые шэнээр шиндхэнэ. Тиммэнэ «Заветы Ленина» колхозой багахан стэндий дэргэдэ хүнүүд олоороо сугларна. Найшаалай дэбтэртэ ингэжэ бэшээтэй: «Колхозник Мальцевай хүдэлмэри научна ехэ нээлгэтэй тэнтэй юм. Дүрбэн жэлдэ оройдоол нэгэ дахин хахалха! Энэ хадаа газартаряалангай наукада туйлай ехэ хубилалта хэбэ».

Малажалай горологто хүн зон ехэ олон. Дүрбэн ээргэлээ үхэрэй байрын дэргэдэ байхан сагаан халаадтай эхэнэрэ — Костромской областини «12 Октябры» колхозой фермын зоотехник, Социалистическэ Ажалай Герой А. М. Лищенко гэшые олон экскурсантууд тойроно. Хүрэтэр зүйтэй костромской үлгэрэй ашаг шэмэ ехэтэй үхэр болон тугалнуудай байдаг фермые хаража экскурсантууд үни удаан зогсоно. Олон тоото асуудал нурана. Эжкурсантууд тэжээлэй рационээр, севооборотоор, ажалта үдэрэй түлөөнөөр хонирхоно.

Выставкын нэгдэлнэн түрүүшын үдэрнүүдтэ хүнүүдэй бүри олоороо суглардаг газарын элирбэ. Малашад — малажалай горологто, механизаторнууд — МТС-эй буусын, мүн хүдөө ажыхы механизацилтын ба электрификацилтын павильоний

дэргэдэ, ногоо таригшад — тубхын түрүүндэ экспонатна тарилгын ба мичуринска садай дэргэдэ сугларна. Павильоний саада тээ үндэрөөр ургаган алтан тарьян долгино. Тэрэ тарьяе харахада ехэ поли мэтэ үзэгдэнэ. Үнэндөө эндэ элдэб залаата сортын тарьянууд таригданхай. «Тарьян» ба «Газартаряалан» гэжэ павильонуудай дэргэдэх экспонатна участогууд хадаа советскэ селекцини туйлай ехэ амжалта мүн. Тэдэ участогуудта тарьянай, тарьянай-бобово, крупняй 300 тарьян сортын культуранууд бин. Тарьянай культурануудай шэнэ зүйлнүүд болохо ехэ белоготой олон жэлэй № 2 шэниснэ бүгддын анхарал хандуула. Тэрэнине сезон соо хоёр дахин, түрүүшээр үбнэнэй орнодо, удаан тарьянай орондо хадажа болохо юм. Эндэ участогуудай дэргэдэ хүнүүд үни удаан зогсоно.

Алтайн хизаарай Буденновско МТС-эй тракторна бригадын бригадир нүхэр Минаков, Кулундинска МТС-эй главна агроном нүхэр Куранова шэнэ ба боро газарта тарьяаар найшаагдахан хабарай шэнисын шэнэ сортинуудаар ехэтэ хонирхоно. Тэдэ сортинууд найн ургасараа, ган гасуурине тэсэбритэйгээр даадагараа, найн шанартай хилэмэ болодоогооро илгардаг юм.

Статистическэ мэдэнэй ёһоор түрүүшын табан үдэрэй турша соо выставкэд 17 мянга шахуу экскурсантууд эрээ. Тэдэнэрэй дунда СССР-эй Верховно Советэй болон союзна республикануудай 288 депутатууд, Социалистическэ Ажалай Геройи гүрэнүүд бин. Хари гүрэнэй олон тоото айлшад — 22 гүрэнэй делегаци байлсаа.

Эдэ үдэрнүүдтэ бидэнэр Советскэ Союзай бүхы республикануудай түлөөлөгшэдтэй, элдэб наһатай ба мэргэжэлтэй хүнүүдтэй уулзаабди. Башкирийн хатуу шөрүүн уларилда ургажа шадан виноградын шэнэ сортые байгуулан Башкирска АССР-эй селекционер Л. Н. Стрелявтай уулзаабди. Шэнэ сортын виноград республикын 71 колхозуудта болон гүрэнэй ажыхуудта таригдана. Черкасска МТС-эй директор С. М. Грисенко, комбайнер И. Н. Рядчий, Украинааа эрэнэн гахайшад А. Г. Пенденко, М. С. Крамцова, Латвинаа эрэнэн гахайшан М. П. Фридрихсон болон бусад олон хүнүүдтэй бидэнэр хөөрөлдөөбди.

Эдэнэр выставкые өһөд өһөд динхээрэ сэгнэ. Гэбшые, тэдэнэр түрлэ Коммунистическэ партидаа болон Советскэ Правительстводаа тон ехэ дуратай байханаа, арадай энэ академине байгуулан советскэ хүнүүдээр омогорхожо байханаа тэдэнэр нэгэн ханалтайгаар мэдүүлэ. Выставкэд эрхэдээ шэнэ дүй дүршлэтэй танилсаабди, тэрэ дүй дүршлээ ногаата бусан сасуугаа хэрэг дээрнэ бөөлүүлхые оролдохбди гэжэ хүн бүхэн мэдүүлэн.

Выставкэдэ шэнэ шэнэ айлшад, шэнэ бүлэг экскурсантууд бүлэг бүлэгээрэ эрэнэ. Тэдэнэр барагдашагүй булаг мэтэ энэ выставкын түрүү дүй дүршэлые халан абана. М. Кушнер.

Аймагай Советэй гүйсэдкомуудай, КПСС-эй айкомуудай болон БМАССР-эй Хүдөө ажыхын министрствын зууршалгаар хони үсхөөрлөгшэ хүжөөлгэдэ найн үрэ дунгуудые туйлаһанай түлөө доло дурсагдахан колхозууд болон хониной-товарна фермэнүүдэй худалмэрилэгшэд республиканска Хүндэлэлэй доскада оруулагдаба:

МУХАРШЭБЭРЭЙ АЙМАГ ДОТОР
«ПОБЕДА» колхоз (правленини түрүүлэгшэ П. Ф. Бертунов, хониной-товарна фермые даагша С. С. Иванов) 100 толгой эхэ хонин бүринөө 104 хурьга абахан ба түлжүүлэн;
МОЛОТОВОЙ НЭРЭМЖЭТЭ колхоз (правленини түрүүлэгшэ Ц. С. Семенов, хониной-товарна фермые даагша нүхэр Цыренов) 100 толгой эхэ хонин бүринөө 103 хурьга абахан ба түлжүүлэн;
ХРУЩЕВОЙ НЭРЭМЖЭТЭ колхоз (правленини түрүүлэгшэ А. И. Нетесов, хониной-товарна фермые даагша И. Ф. Ковалев) 100 толгой эхэ хонин бүринөө 95 хурьга абахан ба түлжүүлэн байна.

ЗАЙГРАЙН АЙМАГ ДОТОР
ТЕЛМАНЭЙ НЭРЭМЖЭТЭ колхоз (правленини түрүүлэгшэ Л. И. Матвеев, хониной-товарна фермые даагша Н. Ф. Матвеев) 100 толгой эхэ хонин бүринөө 97 хурьга абахан ба түлжүүлэн;
ТЕЛМАНЭЙ НЭРЭМЖЭТЭ колхозой ахалагша хонишон Д. А. Яковлев 100 толгой эхэ хонин бүринөө 108 хурьга абахан ба түлжүүлэн байна.

ИВОЛГЫН АЙМАГ ДОТОР
«КОММУНИЗМ» колхозой ахалагша хонишон Н. Пурбуев 100 толгой эхэ хонин бүринөө 103 хурьга абахан ба түлжүүлэн;
«КОММУНИЗМ» колхозой ахалагша хонишон Н. Будаева 100 толгой эхэ хонин бүринөө 102 хурьга абахан ба түлжүүлэн;
«КОММУНИЗМ» колхозой ахалагша хонишон Б. Ринчинов 100 толгой эхэ хонин бүринөө 96 хурьга абахан ба түлжүүлэн байна.

ТАРБАГАТАЙН АЙМАГ ДОТОР
ХРУЩЕВОЙ НЭРЭМЖЭТЭ колхозой ахалагша хонишон В. В. Соловров 100 толгой эхэ хонин бүринөө 96 хурьга абахан ба түлжүүлэн;
ХРУЩЕВОЙ НЭРЭМЖЭТЭ колхозой хонишоной туйлагша К. Телятников 100 толгой эхэ хонин бүринөө 96 хурьга абахан ба түлжүүлэн;
ХРУЩЕВОЙ НЭРЭМЖЭТЭ колхозой хонишодой бригадын гэшүүн Е. Телятников 100 толгой эхэ хонин бүринөө 96 хурьга абахан ба түлжүүлэн;
ХРУЩЕВОЙ НЭРЭМЖЭТЭ колхозой хонишодой бригадын гэшүүн П. Бурдуковская 100 толгой эхэ хонин бүринөө 96 хурьга абахан ба түлжүүлэн байна.

Научна хүдэлмэрилэгшэд шэфтээ абахан колхоздо...

БМАССР-эй культурын институт Зайграйн аймагай Молотовой нэрэмжэтэ хүдөө ажыхын артелине шэфтээ абанхай. Энэ колхоздо культурын институтай научна хүдэлмэрилэгшэд А. Уланов Л. Элнэсов хоёр найхан ошохо эрээ. Тэдэнэр колхозой тракторна бригаданууд, малажалай фермэнүүд дээрэ ажаллажа байгаа колхозни-

туудта «Уласхоорондын шэнжэлэл» гэнэн темээр лекци уншаа. Колхозой гэшүүд лекци ехэтэ хонирхон шагнахан байна.

Гадна, институтай научна хүдэлмэрилэгшэд урайнхайханай, политическэ хүдөө ажыхын болон бусад хамта 243 ном абаашаа гүүд.

П. Хантаев.

БҮРЯТ-МОНГОЛЫН ҮНЭНДЭ БЭШЭЭНЭЙ ХҮҮЛЭЭР

«Самбуенагай зүүдэн»

Иимэ гаршагтай материал манай газетин июниин 13-най номерой «Сатирин буланда» толилогдон юм. Тэрэн соо Ярууны аймагай Лениний нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэх хүдөөгэй библиотекие даагша Самбуева хүдэлмэрини гурим сахнагуй, библиотекэнь холодоо хаалгатай байна, колхозой фермэ, бригадануудта нүүдэл библиотекэ эльгээг-

дэнэгүй гэжэ хэлэгдэн байгаа. Манай редакцида КПСС-эй Ярууны аймагой секретарь нүхэр Яковлевай мэдээсэлнэй ёһоор, статья соо заагдана баримтанууд булта зүб байба. Аймсоведэй гүйсэдкомой культурын таһагай зүйлс нүхэр Самбуевада зэмэ тохогодо. Мүн библиотекын хүдэлмэринэ найжаруулха талаар зохио хэмжээ абтаа.

А. Овчинников, Мухаршэбэрийн аймагай Гашейн МТС комбайнер

Республикын уранзохёолшодой II съездын уда тээ

БҮРЯТ-МОНГОЛ ЛИТЕРАТУРА ТУХАЙ ХЭДЭН ҮНЭМЖАНУУД

Жамсо ТУМУНОВ

Мүнөө жэл хадаа советскэ литературын түүхэдэ тон харюусалгатай жэл болоно: энэ жэл советскэ уранзохёолшодой Бүхэсоюзна хоёрдохы съезд болохо ба республиканууд, областнууд, хизаарнуудта уранзохёолшодой съездынүд үнгэргэгдэжэ байна. Энэ жэлэй августын 20-до манай республикын уранзохёолшодой съезд болохон. Тус съезд хадаа ганшашы уранзохёолшодой бэшэ, мүн баһа бүхы уншагшадтай амжалалые хандуула. Энэ съезд манай уранзохёолшодой хорин жэлэй турша соо хэһэн, бүтээн ажалтайн дунгуудые согсолго, саашадаа ябаха замынь заажа үгэхэ байна. Иимэ дээрэнэ энэ тэмдэглэлнүүдые бэшээшэ манай уранзохёолшодой тухайда өөрынгөө зарим хэдэн ханамжануудые хэлэхэ гэжэ оролдоно.

1) БҮРЯТ-МОНГОЛ ЛИТЕРАТУРЫН ҮНДЭНЭЙ ХҮҮРИ ТУХАЙДА

Энэ асуудал манай шүүмжэлэгшэд ба литераторнуудай ажалнууд соо зүбөөр тайлбарлагдахы нэгдэлнэн ба зүб согсолотонуудые гаргагдахан байна, гэбшые үшөө дахин дабтажа хэлэхэ шухала гэжэ хананаар.

Байгалиин ба общественнэ ямаршы үзэгдэлнүүд хадаа өөрын-

тэ зохёолшодой үүргэ мүн гэжэ буруугаар харана. Түүхые ганса нэгэн сэсэн бодолто хүнүүд зохёолдог бэшэ гэжэ марксистско-ленинскэ теори нурууна. Тэрэ мэтэшэлэн, литераторын ургалтын ганса нэгэн хүнүүднэ болохогүйн лабтай. Энэ талаар хэлэхэдэ, литераторын үндлэй нуури табигша «тэрэ» мүн гэнэн баталалгын алдуутай байһанинэ элнэ.

Гадна бурят-монгол литераторын үндлэй нуурине арадай аман зохёол мүн гэжэ баталха ябадал мүн лэ хазагай байна. Аман зохёол литераторын хүжэлтэдэ, тэрэнэй шүүнэ шэмээе буйлуулан халбаралгада хэдшые ехэ удхашанартай йаа, литераторын үндлэнининэ боложо шадахагуй.

Зүгөөр, арадай аман зохёолые советскэ общественнэ хүжэлтнөө амидандь хаража отго болохогүй, тэрэ хадаа литераторын олон халбаринуудай нэгэнинэ болон, гэхэтэй хамта аман зохёолые литераторнаа онсолон, «бурят-монгол арадай аман үгын зохёол болбол байлагийнгаа талаар далай шэнги гүнзэгтэ, хэрэ тала шэнги үргэнэ», гэжэ тусгаарлан баталха ябадал буруутай. Энэ мүнүүдэй автор А. Шалаев*

Энэ мүнүүдэй бурят-монгол литераторын хүжэлтнэ олонитын экономическа хүжэлтын ба Коммунистическэ партини хүтэлбэри доро коммунизм тээшэ амжалтатай дабхижа ябахан советскэ общественнэ хэнэйшы бодолоо шалтагаалхагуй түүхын объективнэ эрилтэ боложо гэжэ харахын орондо, тус литераторын үндлэй нуури зарим хэдэн бэлнэ

*) А. Шалаев. «Бурят-монгол үзэгшэ ба огтохонуудай оборины», Орошол.

бөөр тэмдэглэхэ зуураа, «сээрлиг сэнгүү орон ногаата дайсанууднаа хамгаалан тэмсэжэ ябахан» мэргэн, түргэн баатарнууд тухайда онсолон бэшэнэ. Тэрэ үни хойлын сагта ямар тинмэ «сээрлиг сэнгүү орон нога» байгаа юм?

Мүн 1951 ондо Иркутскда хэблэгдэн «Бурят-Монголой советскэ литература» гэнэн ном (авторын М. П. Хамаганов) болон нуртуулинуудта зориулагдана номууд соо (хрестоматинууд) литературне надстройкой категори мүн гэшэ гэжэ хаража, тэрэнэй социальнэ-экономическа үндлэй нуури, хүнэй бодол сэдхэлнээ шалтагаалхагуй советскэ общественнэ хүжэлтын эрилтнээ урган гарана гэжэ олгоосотой тодоор тэмдэглэгдээгүй байшоо.

Литературын үндлэй нуурине зүбөөр шиндхээгүй хадаа, уранзохёолшод ба шүүмжэлэгшэд зохёолнууд соогоо Коммунистическэ партини заабаринуудые зүбөөр уншагшадта хүргэжэ шадахагуй.

Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, бурят-монгол литераторын үндлэй нэгжэ тайлбарилха ёһотой гэжэ хананаар. Олоациональна советскэ арадуудай литература бүлэ соо хүгжэжэ байгаа бурят-монгол литература болбол советскэ общественнэ социальнэ-экономическа үндлэй нуури дээрэ ургажа гараа. Тэрэнине Советскэ Союзай Коммунистическэ парти хүмүүжүүлэ. Бурят-монгол литераторын ургаха ябадалда оролой классическа литературин агуухэ зашлал ба дэлэй дээрэн эгээн түрүү советскэ литераторын аша ехэтэ нүлөө, арадай аман зохёолой баялг уута хадаа сэгнэшгүй туһа хүргэнэ байна.

2) УДХА БА МАЯГ ДҮРСЭ

Манай литературын удхашанар ба тэрэнэй харюусалгата үүргэн болбол Коммунистическэ партини хүтэлбэрээр коммунизм байгуулжа ябахан советскэ хүнүүдэй, тэдэнэй ажабайдалые, үдэрнөө үдэртэ амжалта туйлалтые, советскэ общественнэ ажалда нэгэн ханалтайгаар, өөһэдынгөө хэрэгтэй илалтада мэдэрэл эхэтэйгээр, булгилма сэдхэлэйнгээ өөрхоо этингээр дабхижа ябаные бур тортогуйгөөр, үнэн зүбөөр өөрынгөө зохёолнууд соо харуулга мүн. Зохёолой удха хадаа советскэ уранзохёолшодой зохёолнуудайн шиндэхы шанартай асуудал мүн. Гэхэтэй хамта, уранзохёолой удхые маяг дүрсэньөн таһалжа болохогүй. Хэдшые найн бодолоор бэшэгдэн зохёол хадаа найруулын маяг дүрсэ муутай байгаа наа, уншагшадые хангажа шадахагуй. Ном хадаа заал наа найн удхатай байхынгаа хажуугаар, маяг дүрсэ, хэлбэр найнтай байха ёһотой.

Бурят-монголой залуу советскэ литераторын халбаринуудта шурган оролон буржуазна националистнар хадаа өөһэдынгөө «ажал» соо ябуулжа байхан хорото зорилгоёо балардуулхын тулада литература зохёолой удхашанарые хажуу тээшнэ этэрэн, гансал тэрэнэй маяг дүрсин тулада унжылдатарнаа гүйлджэ, бурят-монгол литература хадаа тусгаар маяг дүрсэтэй байха нэн, тэрэнэй уг зуурын бурхан шанарай, манжуур-монголой хуушархан, түүхэнээ этэрэгдэн ахир яндан бэшлгын маягтай байха, нэн гэжэ баталдаг байгаа.

Абахан уялгая дүүргэхэб

Би мүнөө 4-дэхн жэлээ комбайнер хүдэлмэрилхээ байна гэрэшэ, 1953 оной намар «Тус маркзой полинууд дээрэ» колхозын комбайнер хүдэлмэри зуураа 685 гектар талмайда тал хуряахан, 4200 центнер тарья хийнэ, 285 килограмм горючлон тоһодохо материал алма байнаб. Ингэжэ би түрүүшэй Гашейн МТС-эй түрүү комбайнуудай зэргэдэ оролсожо, тарья рьялгын дун гаргадаан, тэрэй дунда нэгдэхн нуури эзлэ байгаб. Тинхэдэ эгэн залуу комбайнер байгаа нэм. Яагаад амжалта туйлаабид гэхэдэ, би байнаа эрхын шанартайгаар барилхан, мүн тарья хуряа үедэ тэрэнээ зүб найнаар рууналхан байнабди. Зүгөөр, дэлмэрилжэ абахан комбайн олон нзын гэнжэнүүдые дахладхадаа гү, али шангадхаа холодоо мултардаг, таһардаг, мэйшэ нилээд ехэ үнэтэ саг гээшэ. Нэн түрүүн би энэ дэрин нигтаар хоноон тааруу холодоо тоһолодог, ямар нэгэн зартань шүрээб булдуулахгүй оролдодог байнаб.

Үнгэргшэ жэлдэ билэ комбайн нова агрегадайнаа ажалые бөөр эмхидхэын, ажалай жуу найнаар сахын тулада оролдо нэмби. Мүн МТС-эй партини ганизациини секретарь нүхэр Иван энэ талаар ехэхэн туйлаан үзүүлдэг байгаа. Иймээ мн агрегат хүнүүдээр хүсэд буртлэгдэнэ, агрегадэй гэшүүн өөрынгөө уялгые найн мэдэнэн. Тарья хуряалга дээрэ арадай ажалые ингэжэ эмхидхэхэ хадаа, ямаршы нчат ушардаг комбайнай үдэр бүрин бүтээсэ байдаг.

Мүнөө «С-6» маркын комбайн эрхын шанартайгаар залбарилдаа. Энэ заһабарилгада тон үшөө шэнэ частынууд хэрэглэгдэн заһабарилгын мүнгэн зөөрине процентээр алмаха гэнэн үнгэржэ жэлэйнгээ уялгые дүүргэнэ байнаб.

Нёдондонойнгоо дүй дүршл мүнөөшье жэлдэ дүүрэн хэрэгдэ хүсэлэнтэйб. Мүнөө тарья хуряагын саг оторого. Би МТС-эй комбайнернуудтай хамта Тунхэ МТС-эй комбайнер нүхэр Истева нээлмэ бэшгые зүбшэн хэлсэлэ социалистическэ мурсыендэ оросохо зуураа 700 гектар талмай тарья хадаа, 6000 центнер тарья сохино, 10-дахн үдэр бүхэндэ магдана горючар хүдэлмэри комбайн заһабарилгын мүнгэн зөөрине 10 процентээр алмаха гэшэ уулга абаад, тэрэнээ нэрэтэй түрэтгөөр бөөлүлхын тулада оролдодог байнаб.

А. Овчинников, Мухаршэбэрийн аймагай Гашейн МТС комбайнер

Иранска Улаан Арсаланай ба Наранай Обществодо СССР-эй Улаан Хэрээһэнэй ба Улаан Хахад харын Обществонуудай Союзай Гүйсэдкомой түрүүлэгшын телеграмма

Уанай үертэ дайрагдан Иранай хүн зонй хохидолдо оронтой дашарамдуулан Иранска Улаан Арсаланай ба Наранай Обществодо СССР-эй Улаан Хэрээһэнэй ба Улаан Хахад харын Обществонуудай Союзай Гүйсэдкомой Комитетэй түрүүлэгш профессор Г. А. Митерев доро дурсагданан телеграмма эльгээбэ:

«Уанай үертэ дайрагданан Иранска Улаан Арсаланай ба Наранай Обществодо СССР-эй Улаан Хэрээһэнэй ба Улаан Хахад харын Обществонуудай Союзай Гүйсэдкомой Комитетэй түрүүлэгш профессор Г. А. Митерев доро дурсагданан телеграмма эльгээбэ:

арадта өөрингөө гүнзгэй мэдэрэлье советскэ олонитын зүгнөө СССР-эй Улаан Хэрээһэнэй ба Улаан Хахад харын Обществонуудай Союзай Гүйсэдкомой Комитет мэдүүлнэ. Уанай үертэ хохидолон хүн зонй байдале хүнгэдхэе эрмэлзэн эдэ хүн зондо тулалха фонддо 200 мянган түхэриг дамжуулан үгэхэ гэжэ Гүйсэдкомой Комитетэй Президиум шийдхээ».

Унанай үертэ хохидолон Иранай хүн зондо СССР-эй Улаан Хэрээһэнэй ба Улаан Хахад харын Обществонуудай Союзай туһаламжа

ТЕГЕРАН, августын 13. (ТАСС). СССР-һээ Тегеранда байдаг Онсо ба Бурин эрхэтэ Посол А. И. Лаврентьев Иранай Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр Энтезамда үсэгэлдэр сорожо, иранска арадай унанай үертэ хохидолонтой дашарамдуулан Советскэ Правительствын хайралан наанагаа зобожо байһые мэдүүлнэ, тэршэлэн унанай үертэ хохидолон Иранай хүн зондо туһаламжа үзүүлхн тулада Улаан Арсаланай ба Наранай иранска Обществодо 200 мянган түхэриг дамжуулан үгэхэ

хэ гэжэ СССР-эй Улаан Хэрээһэнэй ба Улаан Хахад харын Обществонуудай Союзай Гүйсэдкомой шийдхэн тухай тэрээндэ мэдээсэһэн байна. Хайраланаа мэдүүлһэнэй түлөө баясхалан хүргэжэ, тэршэлэн СССР-эй Улаан Хэрээһэнэй ба Улаан Хахад харын Обществонуудай Союзай Гүйсэдкомой үзүүлэн туһаламжын түлөө баясажа байһаниинэ Советскэ Правительствода дамжуулхыэ Энтезам гуйһан байна.

Румыниэ Советскэ Арминн сүлөөлһөөр 10 жэлэй ойн хүндэлдэ

БУХАРЕСТ, августын 13. (ТАСС). Ороние Советскэ Арминн сүлөөлһөөр 10 жэлэй ойн хүндэлдэ зориулан мүнөөдэр Румыниэда культурын декада эхилэ. Декадын үелэ концертүүд боложо, энэ гайхамшагта үдэрэй хүндэлдэ зориулан румынска композиторнуудай бэшэһэн шэнэ зохиолууд наадагдаха

байна. Мүн уранһайханай выставкэнүүд эмхидхэгдэхэ, номуудые наймаалха болохо, уранзохболшод ба уншагшадый уулзалганууд үнгэргэгдэхэ байна. Городууд болон тохонуудта советскэ ба румынска кинофильмүүдэй фестивальнууд, наада зугаа, залуушуудай карнавалууд болохо байна.

Хитадай машина бүтээгшэдэй амжалтанууд

ПЕКИН, августын 13. (ТАСС). Арадай ажахыда хэрэглэгдэхэ шэнэ машинанууд болон түхээрлэгнүүдые хитадай машина бүтээгшэд үйлдбэрлэһэн гаргадаг боложо байна. «Гунженжибао» газетын мүнөөдэр мэдээсэһэнэй ёһоор Мук-

дендэ советскэ проектын ёһоор 20 мянган киловатт хүсэтэй томо трансформаторые эсэгэ орон дотороо түрүүшынхөө бүтээбэ. Трансформаторый шэгнүүр 68 тонно юм. Электротрэнерги холо газарта дамжуулха хэрэгтэ энэ трансформатор зориулагдана.

Цейлоной гадаадын хэрэгүүдэй министрствын мэдүүлгэ

ЛОНДОН, августын 13. (ТАСС). Рейтер агентствын корреспондентын Коломбоһоо мэдээсэһэнэй ёһоор Цейлоной гадаадын хэрэгүүдэй министрство мүнөөдэр нигэжэ мэдүүлэ. Зүүн-Урда Азида сэрэгэй

бүлэглэл (СЕАТО) байгуулха тухай асуудалаар сентябрийн эхээр Холбоото Штадуудай Филиппиндэ зарлахаая байһан конференцидэ Цейлон хабаадалсахагүй.

Американска фермернүүд яахадаа үгырэнэб

США-гэй экономикодо тохболдогон кризисэй хурсадахатай хамта мүн хүдөө ажахыда ушарһан кризисые улам шангадажа байна. США-гэй үргэн олон улад зоний худалдан абаха арга шалабарин дошоо ороһон дээрэһээ хүдөө ажыхын продукциин худалдагшагүй угаа ехэ запасууд складуудта сугларанхай. Мүн тэрэнэй дашарамда оптово сэнгүүд тон ехээр дошоо унаһан, фермернүүдэй олзо доход бага болоһон, налогой болон бусад элдэб түлбэрлүүлгэдэй талаар тэдэнэй үри доёмхо улам ехэ болоһон, жэжэ болон дунда зэргин шадалтай тариашан айлууд олоороо үгырэн байха юм.

Тийхэдэ оройдоо хоёр процентын томо капиталистическэ ажыхынууд болоно. Томо томо фермерскэ ажыхынууд США дотор хүдөө ажыхын бүхы товарна продукциин 26 процентые үгэдэг юм. Тийхэдэнэ бүхы фермернүүдэй 44 процентын болодог жэжэ ажыхынууд товарна продукциин мнил табан процентые үгэнэ. США-гэй бүхы фермерскэ ажыхынуудай табин дүрбэн процентын болодог дунда зэргин фермернүүд США-гэй хүдөө ажыхын товарна продукциин 69 процентые үгэнэ.

доошонь даража, тэрээгээр ашаг олзоо айхабтар ехээр ургуулдаг байһаниин мэдээжэ. Жэшэнь 1953 ондо США-да хүдөө ажыхын продуктуудай оптово сэнгүүд нэгэ жэл урда тээ байһанда орходоо 13 процент тэрэнэ, тийхэдэ 1951 онойхитой сасуулбал 19 процентээр дошоо ороһон байба. Оптово сэнгүүдэй уруугаа ороло мүнөө үелдэше үргэлжлээр гэжэ «Бизнес энд экономик кондیشن» гэдэг бюллетень тэмдэглэнэ.

Хуулига мэдээнэй ёһоор США дотор 75-һаа 100 мянга хүрээр фермерскэ ажыхынууд жэл бүридэ үгырэн хоорно. Олохон фермернүүд яраһан аргагүй хохидол ядаралда ороод байхадаа, бээ хоролон аладаг байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ Калифорни штатта нууцаг Эдвард Ивэнс гэдэг 59 наһатай фермер үгырэн хоорноор гэжэ мэдээхэдэ өөрингөө намгы, хоёр хубүүдэ алаад, мүн бээшые хорложо наһа бараба гэжэ нэгэ американска газетэ бэшэ һэн.

Газар эдлүүлрин гол ехэнхиднэ адли хүдөө ажыхын бүхы техникэ томо томо фермернүүдэй гарта сугларанхай. Жэжэ болон дунда зэргин фермернүүд тухай хэлэхэ бололоо наа, тэдэнэр хүдөө ажыхын томо томо машинануудые худалдан абажа хүшэ хүрэхгүй байна. Тэрэнэй гадна, өөдөгүи бишыхан газар үр ашак дээрэ тиймэ машинаруудые ябуулхын аргагүй. Хуулига бэшэлгын ёһоор 1950 ондо США-да фермернүүдэй хахадһаа ехэнхинэ, тракторшые, мори унаашые үгы байшоо.

Тээд энэн дээрэһээ городто нуудаг олон зоний худалдан абаха продуктууд үнгүйшые, элбэгшые болоногүй. Американска эд хэрэглэгшэд хадаа монополинудай тогтоон дээгүүр сэнгээр эдэ хоол худалдажа абаха ушартай болоно. Тийхэдэ рознично болон оптово сэнгүүдэй хоорондоо гараһан хамаг бүхы ашаг олзон фермернүүдые, мүн эд хэрэглэгшэдые хайра гамгүйгээр тонодог наймаашадай харман худар ороно. Бариян хилэмэнэй рыночно сэнгэй 15,3 процентые фермерэй абадаг байхаданэ 84,7 процентые монополинуд абадаг байха юм. Баһа, консервирууд персигүүдэй нэгэ банкын сэнгэй 17 процент хүрэхгүйе фермерэй абадаг байхаданэ 83 процентые үлүүе монополинуд абадаг гэжэ мэтэ.

Энэн тухай мэдээсэл США дотор буржуазна хэблэлдэ дуу шуу татаагүй, конгресстэ үгэ булалдалга үлдэхгүй байгаа. Гэхэ зуура, фермер Ивэнсын гэр бүлын хуби заяан хадаа США-да улам хурсадажа байһан экономическа кризисэй бүхы хүндэ хүшэр ашаае бээ дээрээ үзэжэ байһан олон зуугаад мянган американска фермернүүдэй байдалые гэршэлэн харуулна.

Американска фермер гээшэ өөрингөө ажыхын продукцие абаашажа зохио сэнгээр худалдаха рыноһээ хаһагдаһанхай. Түмэр харгыгаар яаха тарифнуудай болон элдэб хэргын гаргашануудай айхабтар ехэ байһан дээрэһээ фермер худалдан абажа наймаалдаг томо томо компанинуудай гарта оронхой байдаг юм. Тэдэнэр үйлдбэрлэн гаргадаг газар нотаг дээрэнэ хүдөө ажыхын продуктуудые худалдан абаһа. Тийгээд худалдан абажа наймаалдаг компанинууд американска фермернүүдэй яахын аргагүй мухарданги байдалтай байһыне һамбаашалан хүдөө ажыхын продуктуудай оптово сэнгүүдые хо-

США-гэй засаг баригшадый яралтайгаар зэбсэгжүүлгэ хэжэ байһан, мүн энэнэй холбоһон элдэбын залогудые ехэ болгоһон, ажайшан олон худалдан абаха арга шалабарин сар үргэлжэ уруугаа орожо байһан, рознично сэнгүүдэй дээшэ гаража байһан эдэ бүхы ушарнууд хадаа США-да хүдөө ажыхын дошоон рыногэй багтаасые ахин ханаха ябадалда хүргэнэ. Энэн дээрэһээ хүдөө ажыхын продуктуудай гапасауд худалдагдангүй угаа ехээр сугларна, тарилын талмай хороно, фермернүүд үгырэн хоорно.

Советскэ Союзда ябаад ошоһон Ослын муниципалитетдэй делегациин гэшүүдэй мэдүүлгэ

ОСЛО, августын 13. (ТАСС). Ослын муниципалитетдэй делегациин городой бургомистр Булль түрүүтэйгээр СССР-тэ ябаад үсэгэлдэр Ослодо бусаба. Хараһан үзэһэн юумэ тухайгаа делегациин гэшүүдэй хэһэн мэдүүлгэнүүдые бүхы газетэнүүд толило.

Манай аяншалга ехэ хонирхолтой байгаа гэжэ бургомистр Булль мэдүүлэ. Делегациин гэшүүд Ослын муниципалитетдэ хүдэмэрлэхэдэнэ ехэ туһатай юумые мэдэжэ ерээ гэжэ бургомистрын орлошо Страйгер «Фрихетек» газетын хүдэмэрлэгшэтэй хөөрэлдэхэдөө онсо тэмдэглэнэ байна.

СССР-тэ минии түрүүн ошоһонһоо хойшонхи 25 жэлэй турша соо Советскэ Союзда угаа ехэ хубилалтанууд болоо гэжэ делегациин гэшүүдэй нэгэн Бостад тэмдэглэнэ байна. Хамаг юумэньһын айхабтар ехэ һалбаран бадаралгын болоһон тухай гэршэлнэ гэжэ тэрэ мэдүүлэ. Делегациин бүхы гэшүүд аяншалга, тэдэниие халуунаар угталга, Москва болон Ленинградта хараһан үзэһэн бүхы юумые ехээр хонирхон тухайгаа мэдүүлэ гэжэ «Арбейдербладет» газетэ бэшэнэ.

Энэ ушарал болоһон газарта американска сэрэгэй алба хэгшэдэй яарал луудаа орхижорхиһон автамат, 25 патрон корейско-хитадай талын полициинхид олоһон байна.

Корейдэхи эблэрэглэ тухай хэлсээе США эбдэнэ

ПЕКИН, августын 13. (ТАСС). Синьхуа агентствын корреспондентын Кэсонһоо дамжуулһан мэдээсэл соо нигэжэ хэлгэдэнэ:

Корейдэхи эблэрэглэ тухай хэлсээе августын 10-да американска тала дахин эбдэбэ. 21 час 20 минутта американска талын гурбан зэбсэгтэ сэрэгэй алба хэгшэд Мундунни шадар демилгирисованно зоно руу шурган орожо сэрэгэй демаркационно шугамһаа багсаа-

хата 500 метр хойто зүг барин гүнзгээрөө харуулай алба хэжэ байһан корейско-хитадай талын гражданска полииескэнүүд руу буудана байна. Тэрэнэй эсэгтэ хоёр полициинхид шархатаа.

Энэ ушарал болоһон газарта американска сэрэгэй алба хэгшэдэй яарал луудаа орхижорхиһон автамат, 25 патрон корейско-хитадай талын полициинхид олоһон байна.

Американска реакциин хэтэрһэн ябадал

ВАШИНГТОН, августын 13. (ТАСС). США-гэй коммунистическэ партие хорихо тухай шийдхэбэри американска сенат гаргаба. «Һүйдхэлгын ябуулгануудые урханах тухай хуулиие» сааһадан үргэдхэхэ зорилгоор тэрэниие шэнээр

хаража үзэхэ тухай хуулиин проектдэ нэмэлт болгон компартиче хорихо тухай дурдалхан оруулагдаа. Сенатай энэ шийдхэбэри түлөөлэгшэдэй палатын тэрэниие баталһанай ба президентын гар табиһанай һүүлээр хүсэндөө орохо юм.

„Европейскэ арми“ тухай асуудалые французска парламентда зүбшэн хэлсэлгэ хойшлуулдагдана

ПАРИЖ, августын 13. (ТАСС). Франс Пресс агентство нигэжэ дамжуула. Тунис ба Марокко тухай асуудалаар национальна суглаан дээрэ үгэ хэлэлгые августын 26 ба 27-до, парижска ба бонкска договорнуудаар—августын 28, 29,

30 ба 31-дэ үнгэргэхэ тухай парламентска группануудай түлөөлэгшэдэй зүблөнэй дурдалхалые национальна суглаан 510 голосоор мүнөөдэр һайшааба. 107 голос буруушаажа үгтэһэн байна.

Далайе нефтээр гутаалгы болуулха талаар уласуорондын конвенцидэ Советскэ Союз гар табиба

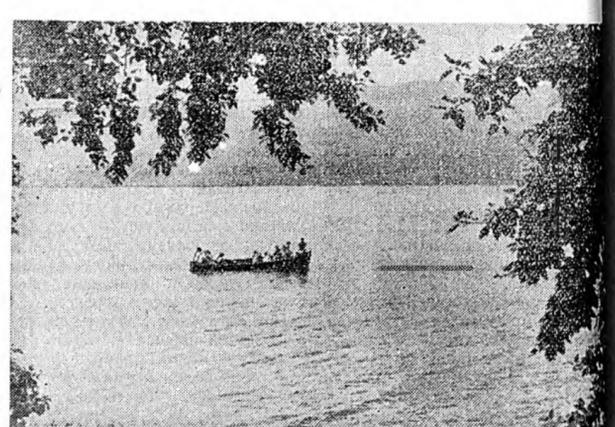
ЛОНДОН, августын 12. (ТАСС). Далайе нефтээр гутаалгы болуулха талаар уласуорондын конвенцидэ СССР-һээ Велокобританида һуудаг посол Я. А. Малик августын

11-дэ гар табиба. Энэ конвенци хадаа СССР Союзай Верховно Советдээр эсэслэн баталагдаха ёһотой гэжэ Я. А. Малик бэшгээр тайлбары үгэһэн байна.

Гутаһан продуктуудаа Холбоото Штадууд Японидо эльгээнэ

ШАНХАЙ, августын 12. (ТАСС). Японидо абтанһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор США хадаа Японы руу гутаһан продуктуудаа эльгэһэн зангаараа. США-һаа һаяхан асарагда-

һан тон ехэ һү хоолдо хэрэглэхэ аргагүй байһан дээрэһэнэ японско эдүүрые хамгаалгын ба социальна хангалгын министрство августын 11-дэ голоһон байна.

Сурхайн нуур дээрэ. С. Марковой фотоһы

Эрхим наймаалагша

Валентина Васильевна Климентьева «Бурмонторгын» Пригороднэ районой таһагта 6-дахи жэлэй наймаалагшаар хүдэмэрлэнэ. Валентина Васильевагай ажаллажа байгаа магазинда хоолодо ариг сээр, эд бараан нигта зохидоор табиатай байдаг. Тэрэ хадаа эд бараа худалдан абагшадта һайнаар хандаг. Тэдэниие хэрэгтэй зүйлнүүдээр гүйсэд хангахын тула эд хэрэглэгшэдэй һанамжаа бэшэхэ тусхай дэбтэр бии болгоһон байна. Иймэ анхарал оролдогто гаргажа хүдэмэрлэнэһингөө ашаар эд бараа наймаалха һара, жэл бүхэнэйгөө даалбарниие хоолодо дүүргэдэг, үлүүлэн дүүргэдэг.

Эрхим наймаалагша Валентина Васильевагай оролдосотой аж «Бурмонторгын» Пригороднэ районой таһагтай хүтэлбэрлэгшэд дээрөө сэнэжэ, тэрэниие олохин үнэтэ зүйлнүүдээр шална баясхалан хүргэһэн байна.

Мүнөө наймаалагша Климентьева модо уһанда урадуулжа байгаа хүдэмэрлэнэ хангахын тула нэгдэлэрн эдэ хоолой № 99 магазинда 4-дэхи һаража хүдэмэрлэжэ байна. Эндэ ажаллахадаа һарынгаа даал-

Агууехэ Октябрскэ социальскэ революциин XXXVII жэһойе ажалай амжалтаар угтахан зорилго урдаа табиад, һайнаар хүдэмэрлэжэ байна. В. Дамба

Бүхэсоюзна шанда хүртэбэ

Улан-Удын мяха-консервын комбинатай дэргэдэхи барилгын-монтажна управлениин коллектив шэн зоригтойгоор хүдэмэрлэжэ, II кварталынгаа түсэб үлүүлэн дүүргэбэ. Жэшээхэдэ, барилгын-монтажна хүдэмэрээр түсэбөө 125 процент, байрын гэр барилгаар—121 процент дүүргэбэ. Барилгын-

монтажна хүдэмэрин үнмэ мянган түхэригөөр химдаруулаа. II кварталын социальскэ мурьсөөнэй дүнгөөр ВЛСПС болон СССР-эй мяханай ба һүр продуктуудай промышленност министрствын дамжуулгын Улан-Удуг абаһан байна. Мүн Бүхэсоюз 2-дохи мүнгэн шанда хүртэбэ. А. Шестаков

Үндэр ургаса абахын тула оролдон

Курумканай аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой огородно бригадынхид (бригадирын Социалистическэ Ажалай Герой Ц. Юндунов) огородой баян ургаса абаха гэхэн уялга абаһан юм. Бригадын гэшүүд абаһан уялгаа дүүргэхын тула огородоо һайнаар харуулаһа. Үгэрсэ, помидор, һонгино гэхэ мэтые буртаг ногоонууд-

һаань сар соонь сээрлэһэнэй, үр бури уһалһанай ашаар муу баян ургаса гаража байна. Эндэ үдэрэйгөө даалгабарни хооло үлүүлэн дүүргэдэг хүдэмэрлэшэд олон. Жэшэнь, А. Мисоров, Ц. Ниндакова гэгшэд нормо 200 процент дүүргэнэ. Б. Дармаев

Американска хэблэлдэ тунхаглагдан мэдээнэй ёһоор 1954 оной январин нэгэндэ фермернүүдэй үри доёмхонь 16,7 миллиард доллар болобо гэхэ гү, али 1952 онойхидо орходоо 800 миллион доллароор ехэ болоо. США-гэй фермернүүдэй үри доёмхонь тэдэнэй нэгэ жэл соо дунда жэшээгээр оруулдаг сээр олзоһоо һураггүй ехэ болоно.

Энэнэй дашарамда фермернүүдые үгырэн хооролгоһоо аршалан абахын тулада хэмжээ абахые эриһэн голосууд тус орон дотор улам эрид шууд шангаар зэдлэн дуудлана. Иймэ эрилтэнүүдэй үргэн ехээр хэгдэлг болоод байһан дээрнүүд американска хэблэл «фермернүүд үймөө татажа байна», гэжэ бэшэлг болоо. Тиймэ байһыше США-гэй засаг баригшад хадаа жэжэ болон дунда зэргин шадалтай угаа олон фермернүүдэй байдалые хүнгэлдэхын тулада ямаршые хэмжээ абаһагүй.

Правительствена программин хэжэ-ябуулгануудай нэгэниин хатарилгын талмайе хара баагаар роохо ябадал болоно. США-а конгресс болбол 1953 онойхидо ордоо 1954 ондо шэнисис тариха майе 20 процент хүрээр, хлопкы рилгы 17 процентһээ үлүүгээр роохо гэхэн шийдхэбэри баталаа баад байна.

Зүгөөр, конгрессэй һунгалтада бэлдэжэ байхадаа мүнөө США-гэй засаг барига байдаг республиканска парти яһала ехэ найдуулгануудые эхэн юм. Тэрэ хадаа фермернүүдые кризистэ оруулахагүйбди таанарай интересе аршалан хамгаалхадни, хүдөө ажыхын продуктууда мүнөө тогтонхой сэнгүүдые тэрэ хэбээрнэ байлхага политика ябуулхадни гэжэ найдуулаа һэн.

США дотор үгырэн фермернүүмэр юмэ үзэжэ байна? Хэрэ үгырэн гү, али өөрингөө газар дээрһээ намгаһан фермернүүд гэдэлтшэд-баяшуудла ошожо хубиллэхэ хэлсэтэй бооголшолгын үрвитойгоор газар абажа эдлээрнэ рней хүлһэншын болоо хэдэ «һайн» гэжэ тоологдоно. Ийнхүү хубаар газар абаһан фермер халфеодалай газар дээрэ худал байһан крепостной зарса болоһуудтай адли байдалтай» гэжэ прогрессивнэ американска экономист Виктор Перло гэгшэ бэшэһэнэ. Тэдэнэй нилээд ехэ хубин хүдөө ажыхын нүүдэ байдалтай хүдэмэрлэншэд болон нэгэ гүе һаа, город худар ошоһууд бүүдэ США-да олоһон байһан ажалгүй зоний тоодо ороһоно. Мүнөө сагай Америкэд олоһон зуун мянган фермернүүдэй хуби заяаниинимэ зоболонтой болохо.

Тээд, хүдөө ажыхын талаар тэнлэхи засаг баригшадый һунгалтын һүүлээр соносоһон программаны һунгалтын урда тээ тэдэнэй айхабтар ехээр найдуулһанда орходо тэд ондоо байгаа бэлэй. Өөһэдннгөө хара ами хаража томо капиталай зорхон энэ программа хадаа США-да хүдөө ажыхын кризисые улам гүнзгээрүүлхэ, городуудта болон хүдөө нотагуудта үлэхсэлэн байдалые улам дэлгэрүүлхэ харгы нээжэ үгөө гэжэ «Фактс фор фармерс» гэдэг брллетень тэмдэглэнэ.

А. ОВАНЕСОВ

Редакторай орлолго Д. Л. ЛОБСАНОВ

БМАССР-эй Культурнын министрствын партиан, профессоры организацинүүд Цырендоржин Намбадаревич Дамдинжаповта, тэрэһэй бүлэдэ инаг хайратай аби Дамдинжап ЖАНАБАДАРАЕВНА наһа бараһангай дашарамдуудай гүнзгэе гашуудалаа мэдүүлнэ.